

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta neuvoston päätökseksi (Maatalous-, rakennus- ja kaivoskalustoon kohdistuvia vakuusoikeuksia koskevan pöytäkirjan allekirjoittaminen Euroopan unionin puolesta)

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle, komission 3 päivänä joulukuuta 2021 tekemä ehdotus neuvoston päätökseksi liikkuvaan kalustoon kohdistuvista kansainvälisistä vakuusoikeuksista tehtyyn yleissopimukseen liitetyn, maatalous-, rakennus- ja kaivoskalustoon liittyviä erityiskysymyksiä koskevan pöytäkirjan allekirjoittamisesta Euroopan unionin puolesta ja ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 20.1.2022

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson

Lainsäädäntöneuvos Pekka Pulkkinen

OIKEUSMINISTERIÖ

MUISTIO
20.1.2022

EU/2017/1410

EHDOTUS NEUVOSTON PÄÄTÖKSEKSI LIIKKUVAAN KALUSTOON KOHDISTUVISTA KANSAINVÄLISISTÄ VAKUUSOIKEUKSISTA TEHTYYN YLEISSOPIMUKSEEN LIITETYN, MAATALOUS-, RAKENNUS- JA KAIVOSKALUSTOON LIITTYVIÄ ERITYISKYSYMYKSIÄ KOSKEVAN PÖYTÄKIRJAN ALLEKIRJOITTAMISESTA EUROOPAN UNIONIN PUOLESTA

1 Ehdotuksen tausta ja tavoite

Komissio antoi 3 päivänä joulukuuta 2021 ehdotuksensa neuvoston päätökseksi liikkuvaan kalustoon kohdistuvia kansainvälisistä vakuusoikeuksista tehtyyn yleissopimukseen liitetyn maatalous-, rakennus- ja kaivoskalustoon liittyviä vakuusoikeuksia koskevan pöytäkirjan (jäljempänä myös MAC-pöytäkirja) allekirjoittamisesta (KOM(2021) 746 lopullinen).

MAC-pöytäkirja liittyy liikuteltaviin laitteisiin kohdistuvia kansainvälisiä oikeuksia koskevaan niin sanottuun Kapkaupungin yleissopimukseen (Convention on International Interests in Mobile Equipment, jäljempänä myös yleissopimus). Euroopan unioni (EU) liittyi Kapkaupungin yleissopimukseen ja siihen liittyvään ns. lentokalustopöytäkirjaan huhtikuussa 2009. EU on lisäksi vuonna 2009 allekirjoittanut ja vuonna 2014 hyväksynyt yleissopimukseen liitetyn rautateiden liikkuvan kaluston vakuuskäyttöä koskevan pöytäkirjan.

MAC-pöytäkirjan tavoitteena on yksinkertaistaa ja tehostaa rakennus- ja kaivosteollisuuteen ja maatalouteen käytettävien koneiden ja laitteiden käyttämistä rahoitusvakuutena. Kapkaupungin yleissopimukseen ja MAC-pöytäkirjaan sisältyy määräyksiä muun muassa kansainvälisen vakuusoikeuden luomisesta, vakuusoikeuden haltijan oikeussuojakeinoista, kansainvälisen vakuusoikeuden etusijasta suhteessa muihin samaan esineeseen kohdistuviin oikeuksiin, vakuusoikeuden asemasta velallisen maksukyvyttömyystilanteessa sekä vakuusoikeuksien kansainvälisestä rekisterijärjestelmästä.

Kapkaupungin yleissopimuksella ja MAC-pöytäkirjalla luodaan kansainvälinen vakuusoikeusrekisteri, johon voi merkitä rakennus- ja kaivosteollisuudessa ja maataloudessa käytettäviin koneisiin tai laitteisiin kohdistuvia vakuusoikeuksia. Vakuusoikeus on tehokkaasti täytäntöönpantavissa kaikissa sopimusvaltioissa. Tämä lisää kaluston rahoittajien ja vuokralle antajien turvaa ja siten alentaa kaluston käyttäjien eli lähinnä rakennus-, kaivos- ja maatalousyritysten rahoituskustannuksia.

MAC-pöytäkirjaa ei toistaiseksi ole ratifioinut yksikään valtio, mutta sen ovat allekirjoittaneet Kongo, Gambia, Nigeria, Paraguay ja Yhdysvallat. MAC-pöytäkirja on niin sanottu sekasopimus, jonka määräyksistä osa kuuluu EU:n yksinomaiseen toimivaltaan. Halukkaat jäsenvaltiot ovat vakiintuneen käytännön mukaan allekirjoittaneet yleissopimuksen ja aiemmat siihen liitetyt pöytäkirjat EU:n allekirjoituksen jälkeen. Menettely perustuu jäsenvaltioiden ja EU:n toimielinten läheiseen yhteistyöhön ja sillä varmistetaan EU:n ja jäsenvaltioiden kansainvälisen edustamisen yhtenäisyys.

Komission päätösehdotuksen tavoitteena on antaa valtuudet allekirjoittaa MAC-pöytäkirja EU:n puolesta. Päätöksessä ei kuitenkaan veloiteta jäsenvaltioita allekirjoittamaan pöytäkirjaa omasta puolestaan. Suomen osalta pöytäkirjan mahdollisesta allekirjoittamisesta päätetään

myöhemmin erikseen. MAC-pöytäkirjan tekemisestä unionin puolesta eli siitä, että unioni sitoutuisi oikeudellisesti pöytäkirjan määräyksiin, päätetään erikseen myöhemmin annettavan komission päätösehdotuksen pohjalta.

2 Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Komission ehdotuksen 1 artiklassa hyväksytään MAC-pöytäkirjan allekirjoittaminen. Ehdotuksen 2 artiklassa valtuutetaan komissio nimeämään henkilö, jolla on valtuudet tallettaa unionin puolesta MAC-pöytäkirjan allekirjoituskirja. Ehdotuksen 3 artiklan mukaan unioni antaa pöytäkirjan allekirjoittamisen yhteydessä päätösehdotuksen liitteenä olevan julistuksen. Julistuksen tarkoituksena on lähinnä tiedottaa ulkopuolisia valtioita unionin yksinomaisen toimivallan laajuudesta eli siitä, mihin määräyksiin unioni on toimivaltainen sitoutumaan. Ehdotuksen 4 artikla sisältää tavanomaisen säännöksen päätöksen voimaantulosta kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Liitteenä olevan julistuksen 5 kappaleen mukaisesti unionin yksinomainen toimivalta pöytäkirjan soveltamisalalla perustuu tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla annettuun asetukseen (EY) N:o 1215/2012, maksukyvyttömyysmenettelyistä annettuun asetukseen (EY) N:o 2015/848 ja sopimusvelvoiteisiin sovellettavasta laista annettuun asetukseen (EY) N:o 593/2008.

3 Toimivaltaperuste ja suhde toissijaisuusperiaatteeseen

Päätös perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 81 artiklan 2 kohtaan ja 218 artiklan 5 kohtaan. Päätös koskee edellä esitetysti EU:n yksinomaisen toimivallan alaan kuuluvia seikkoja. Ehdotus vastaa sisällöltään yleissopimuksen muiden pöytäkirjojen osalta aiemmin hyväksyttyjä ehdotuksia eikä siinä ylitetä tavoitetta varmistaa, että MAC-pöytäkirjan tiettyihin määräyksiin liittyvää EU:n yksinomaista ulkoista toimivaltaa kunnioitetaan ja että jäsenvaltiot voivat soveltaa EU:n lainsäädäntöä keskenään.

4 Ehdotuksen vaikutukset

Kansainvälisen oikeuden periaatteiden mukaisesti EU ilmaisee pöytäkirjan allekirjoittamalla aikomuksensa myöhemmin sitoutua pöytäkirjan määräyksiin. Muita vaikutuksia allekirjoituksella ei ole.

Suomi voi vapaasti harkita, allekirjoittaako se pöytäkirjan omasta puolestaan. Pöytäkirjan todennäköinen myöhempi hyväksyminen unionin puolesta tosin merkitsee, että sen yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvat pöytäkirjamääräykset tulevat osaksi EU-lainsäädäntöä ja siten myös Suomea sitoviksi. Käytännössä tälläkään ei kuitenkaan tule olemaan Suomen kannalta merkityksellisiä vaikutuksia.

5 Ehdotuksen kansallinen käsittely ja käsittely EU:ssa

U-kirjeluonnos on käsitelty tammikuussa 2021 valtioneuvoston oikeudelliset kysymykset – valmistelujaostossa. MAC-pöytäkirjaa koskeva komission neuvottelumandaatti on käsitelty valtioneuvostossa ja eduskunnassa vuonna 2017 (E 74/2017 vp), jolloin Suomi on tukenut hanketta.

Ehdotuksen käsittely neuvoston työryhmässä alkoi 21.12.2021. Jäsenvaltioissa kansallisten kantojen muodostaminen on vielä kesken, mutta osa jäsenvaltioista on alustavasti ilmoittanut suhtautuvansa myönteisesti ehdotukseen.

6 Ahvenanmaan itsehallinto

Asia kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 5 luvun 27 §:n perusteella valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

7 Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto kannattaa pöytäkirjan allekirjoittamista EU:n puolesta.

EU:n ja jäsenvaltioiden kansainvälisen edustamisen yhtenäisyyden varmistamiseksi on perusteltua, että jäsenvaltiot allekirjoittavat pöytäkirjan vasta sen jälkeen, kun unioni on omasta puolestaan pöytäkirjan allekirjoittanut. Vaikka Suomi ei allekirjoittane pöytäkirjaa lähiaikoina, on syytä mahdollistaa se, että EU ja muut jäsenvaltiot etenevät pöytäkirjan allekirjoittamisessa.

Ehdotuksen oikeusperusta on asianmukainen.